

Sygn. akt I ACz 1748/16

POSTANOWIENIE

Dnia 20 października 2016 roku

Sąd Apelacyjny w Krakowie, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Jan Kremer

Sędziowie: SSA Jerzy Bess (spr.)

SSA Marek Boniecki

po rozpoznaniu w dniu 20 października 2016 roku w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...)spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w likwidacji z siedzibą w K.

przeciwko S. K.

o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego

na skutek zażalenia strony powodowej na postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 13 czerwca 2016 roku, sygn. akt I C 1013/16 w przedmiocie zabezpieczenia roszczenia

postanawia:

oddalić zażalenie.

SSA Marek Boniecki SSA Jan Kremer SSA Jerzy Bess

Sygn. akt I ACz 1748/16

UZASADNIENIE

Strona powodowa domaga się w niniejszym postępowaniu pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego - wyroku zaocznego Sądu Wojewódzkiego w Krakowie z dnia 6 lutego 1998 roku, sygn. akt I C 844/97, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 8 listopada 2012 roku, sygn. akt I Co 243/12, zasądającego od strony powodowej na rzecz pozwanej kwotę 137.320 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 1 listopada 1996 roku do dnia 31 grudnia 1996 roku w wysokości 46% i od dnia 1 stycznia 1997 roku w wysokości 35% oraz kwotę 10.000 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego - w części, tj. ponad kwotę 108.400 zł, czyli w zakresie kwoty 28.920 zł należności głównej oraz odsetek ustawowych liczonych od kwoty 137.320 od dnia 1 listopada 1996 roku, a także kwoty 10.000 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu pozwu strona powodowa podała, że w dniu 30 kwietnia 2003 roku zmarł jedyny wspólnik spółki (...)sp. z o.o. w K. i jednocześnie jedyny członek jej zarządu J. K., wobec czego nie posiadała ona zdolności procesowej, gdyż możliwość korzystania przez osobę prawną z atrybutu zdolności procesowej jest ściśle związana z posiadaniem organu uprawnionego do działania. Brak zdolności procesowej i możliwości czynnej ochrony swoich interesów utrzymywał się, w ocenie strony powodowej, od 30 kwietnia 2003 roku do grudnia 2015 roku, kiedy to ustanowiono dla spółki likwidatora. W ocenie strony powodowej wszelkie podjęte w tym okresie czynności procesowe są względem spółki bezskuteczne z uwagi na brak zdolności procesowej. Doszło zatem, jej zdaniem, do przedawnienia roszczenia stwierdzonego prawomocnym wyrokiem z dnia 6 lutego 1998 roku, zaopatrzonego w dniu 14 lutego 1998 roku w klauzulę wykonalności, gdyż pozwana nie mogła podejmować skutecznych czynności dotyczących przerwania biegu

przedawnienia po dniu 30 kwietnia 2003 roku z uwagi na brak zdolności procesowej powodowej spółki. W tym zakresie strona powodowa podała, że roszczenie główne uległoby przedawnieniu w dniu 15 lutego 2008 roku, chyba że pozwana podejmowałaby czynności powodujące przerwanie jego biegu. Z uwagi zaś na występującą w ocenie strony powodowej bezskuteczność wszelkich czynności względem niej, wierzytelność stwierdzona tytułem wykonawczym będącym przedmiotem niniejszej sprawy uległa przedawnieniu najpóźniej w dniu 30 kwietnia 2013 roku, to jest 10 lat od śmierci J. K.. Strona powodowa podkreśliła, że w jej ocenie z uwagi na przedawnienie pozwany jest uprawniony do dochodzenia od spółki jedynie kwoty zabezpieczonej hipoteką przymusową zwykłą, tj. kwoty 108.400 zł, która to na podstawie art. 77 u.k.w.h. może być dochodzona pomimo przedawnienia wierzytelności zabezpieczonej. Z uwagi na powyższe zdaniem powodowej spółki uznać należy, iż po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, w postaci przedawnienia roszczenia, wskutek którego zobowiązanie nie może być egzekwowane, a więc zachodzą przesłanki z art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.

Wraz z pozwem strona powodowa wniosła o zabezpieczenie powództwa poprzez zawieszenie postępowania egzekucyjnego prowadzonego na podstawie powyższego tytułu wykonawczego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym(...)w K. K. O. do sygn. akt Km 224/13.

Strona powodowa podała, iż przedmiotowe postępowanie egzekucyjne prowadzone jest z nieruchomości oznaczonych księgą wieczystą nr (...). Zgodnie z wpisami ujawnionymi w księgach wieczystych, wierzytelność pozwanej została zabezpieczona hipoteką przymusową zwykłą w wysokości 80.000 zł (w przypadku nieruchomości oznaczonej księgą wieczystą nr (...)) oraz 28.400 zł (w przypadku nieruchomości oznaczonej księgą wieczystą nr (...)), a więc łączna suma zabezpieczenia hipotecznego wynosi 108.400 zł.

Uzasadniając interes prawny w żądaniu udzielenia zabezpieczenia strona powodowa wskazała, że wobec przedawnienia roszczenia strony pozwanej brak jest podstaw do kontynuowania czynności egzekucyjnych przez komornika, a dalsze prowadzenie egzekucji sprawi, iż pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego nie będzie możliwe. Podkreśliła, iż egzekucja roszczenia odbywa się poprzez sprzedaż nieruchomości, a ich skuteczne zbycie spowoduje, że odzyskanie tych nieruchomości przez spółkę będzie niemożliwe lub poważnie utrudnione. Pomimo zatem kwestionowania przez powodową spółkę tytułu wykonawczego jedynie w części, istnieje w jej ocenie konieczność zawieszenia postępowania egzekucyjnego w całości celem uniknięcia zbycia nieruchomości powódki.

Zaskarżonym rozstrzygnięciem, zawartym w pkt 2. postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 13 czerwca 2016 roku, Sąd ten oddalił wniosek strony powodowej o udzielenie zabezpieczenia.

W ocenie Sądu Okręgowego wnioski o udzielenie zabezpieczenia roszczenia należy uznać za niezasadne, zaś twierdzenia strony powodowej na temat braku możliwości podejmowania przez pozwaną czynności powodujących przerwanie biegu przedawnienia są nieuprawnione, gdyż spółka (...)istnieje nadal w obrocie prawnym i była w nim obecna również po śmierci J. K. do czasu ustanowienia likwidatora spółki. Dopóki zaś osoba prawna istnieje w obrocie prawnym, dopóty – zdaniem Sądu Okręgowego - posiada zdolność sądową i zdolność procesową. W ocenie Sądu I instancji brak organów uprawnionych do działania w imieniu spółki lub braki w składzie takich organów nie pozbawiają jej tej zdolności, a zatem pozwana najprawdopodobniej mogła skutecznie prowadzić przeciwko spółce egzekucję z nieruchomości i te działania nie były bezskuteczne. Nie doszło zatem, jak stwierdził Sąd, do przedawnienia roszczeń wobec powodowej spółki z datą 30 kwietnia 2013 roku. Sąd Okręgowy podkreślił przy tym, że na etapie postępowania zabezpieczającego nie można przesądzić definitywnie, czy zgłoszone roszczenie podlega uwzględnieniu, a Sąd bada jedynie jego uprawdopodobnienie i w toku prowadzonego postępowania może dojść do uznania zasadności żądania strony powodowej. Wskazał również na koniec, że z uwagi na stwierdzenie braku uprawdopodobnienia roszczenia, nie badał, czy strona powodowa posiada interes prawny w udzieleniu wnioskowanego zabezpieczenia.

Przedmiotowe postanowienie strona powodowa zaskarżyła zażaleniem, zarzucając mu naruszenie art. 379 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 730¹ § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. polegające na błędnym ustaleniu, że spółka nie posiadająca organów może być stroną toczącego się postępowania, a działania podejmowane w tym postępowaniu, pomimo jego

nieważności, są względem takiej spółki skuteczne, co zdaniem Sądu I instancji spowodowało, że roszczenie powoda nie zostało uprawdopodobnione.

Na podstawie tak ujętego zarzutu strona powodowa wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez uwzględnienie wniosku o udzielenie zabezpieczenia w całości.

W uzasadnieniu swojego zażalenia strona powodowa wskazała, że zachodzi ściśle powiązanie zdolności procesowej osoby prawnej z posiadaniem organu uprawnionego do działania w ich imieniu, a w przypadku braku takich organów zachodzi nieważność postępowania. Wynika z tego - zdaniem żalącej - że wszelkie czynności procesowe względem powoda w okresie od kwietnia 2003 roku do grudnia 2015 roku były bezskuteczne, a postępowanie egzekucyjne oraz postępowanie klauzulowe są dotknięte nieważnością i winny zostać zniesione.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie, zaś zaskarżone postanowienie odpowiada prawu.

Zgodnie z treścią art. 730¹ § 1 k.p.c., udzielenia zabezpieczenia może żądać każda strona lub uczestnik postępowania, jeżeli uprawdopodobni roszczenie oraz interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia. Co do zasady roszczenie można uznać za uprawdopodobnione, gdy bez szczegółowej analizy wszystkich aspektów faktycznych i prawnych sprawy można na pierwszy rzut oka stwierdzić, że przysługuje ono wnioskodawcy - w świetle przytoczonych przez niego twierdzeń faktycznych, potwierdzonych przedstawionymi dowodami bądź innymi środkami. Uprawdopodobnienie dotyczy zarówno podstaw faktycznych roszczenia, jak i jego podstawy prawnej - dochodzone roszczenie musi więc *prima facie* znajdować podstawę normatywną.

Sąd I instancji zasadnie podkreślił, że osoby prawne (oraz jednostki organizacyjne niebędące osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną - jak spółka z ograniczoną odpowiedzialnością) mają zdolność sądową i procesową, dopóki istnieją w obrocie prawnym, a zdolności tych nie pozbawia wskazanych podmiotów brak organów uprawnionych do działania w ich imieniu lub braki w składzie tych organów. Brak takiego organu lub braki w jego składzie uniemożliwiają jednak osobie prawnej korzystanie z posiadanej zdolności procesowej. Rację ma zaś strona powodowa, że brak organów uprawnionych do działania w imieniu osoby prawnej prowadzi do nieważności postępowania (art. 379 § 1 pkt 2 k.p.c.).

Całkowicie błędny jest jednak pogląd, zgodnie z którym brak takich organów występujący po stronie dłużnika czyni bezskutecznym jakiegokolwiek podejmowane przez wierzyciela czynności, o których mowa w art. 123 § 1 k.c. Przedawnienie jest instytucją prawa materialnego. Termin jego biegu przerywa dokonanie właściwej czynności procesowej, służącej bezpośrednio dochodzeniu, ustaleniu, zaspokojeniu lub zabezpieczeniu roszczenia, rozumianej jako czynność, której skutkiem jest prowadzenie przez właściwy organ jakiegoś wyodrębnionego zespołu działań (postępowania w szerokim znaczeniu), które mogą zakończyć się wydaniem orzeczenia zasądzającego, ustalającego czy zabezpieczającego roszczenie lub też zaspokojeniem roszczenia (por. P. Machnikowski w: E. Gniewek, P. Machnikowski [red.], Kodeks cywilny. Komentarz, Warszawa 2016, Legalis/el., uwagi do art. 123 k.c.). Czynnością taką jest np. wniosek o wszczęcie egzekucji bądź - jak przyjmuje się w nowszym orzecznictwie Sądu Najwyższego - wniosek o nadanie tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności (tak. np. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2004 roku, sygn. akt III CZP 101/03, OSN 2005, nr 4, poz. 58).

Ewentualna nieważność postępowania wszczętego na skutek takiej czynności nie ma żadnego wpływu na kwestię skuteczności tej czynności, jej stwierdzenie nie powoduje przecież upadku takiej czynności (jak to jest np. w przypadku prawomocnego zwrotu pisma procesowego czy umorzenia postępowania wszczętego wskutek jego wniesienia). Jeśli więc pozwana w okresie biegu przedawnienia podjęła skutecznie czynności, o których mowa w art. 123 § 1 k.c., to przerwały one bieg przedawnienia przysługującego jej roszczenia. Na marginesie dodać można, że nieważność postępowania ma charakter względny, bowiem jej stwierdzenie musi znaleźć odzwierciedlenie w odpowiednim orzeczeniu. Kodeks postępowania cywilnego nie zna więc nieważności postępowania z mocy samego prawa. W tym zakresie wskazać zaś trzeba, że w postępowaniu spowodowanym wniesieniem powództwa przeciwegzekucyjnego

ustawodawca poddał rozpoznaniu sądu wyłącznie zdarzenia wywołujące skutki materialnoprawne, zaś uchybienia formalne popełnione przez sąd w toku postępowania klauzulowego dłużnik może zwalczać w drodze odpowiedniego zażalenia (art. 795 k.p.c., por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1985 roku, sygn. akt III CZP 14/85, Legalis nr 24728).

Zgodnie z art. 738 k.p.c., sąd rozpoznaje wniosek o udzielenie zabezpieczenia w jego granicach, biorąc za podstawę orzeczenia materiał zebrany w sprawie. Stwierdzić wobec tego trzeba, że powód na uprawdopodobnienie roszczenia winien podnieść takie okoliczności, które mogą uzasadniać istnienie podstaw pozbawienia bądź ograniczenia tytułu wykonawczego wykonalności, o których mowa w art. 840 § 1 pkt 1 lub 2 k.p.c. – to jest zaprzeczyć zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności, bądź też powołać się na zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło bądź nie może być egzekwowane. Jediną przytoczoną do tej pory podstawą roszczenia powodowej spółki jest wyrażony w pozwie pogląd prawny na temat niemożności przerwania biegu przedawnienia w okresie, w którym nie posiadała organu uprawnionego do reprezentacji. Jest to pogląd błędny, strona powodowa nie powołuje się zaś w sposób wyraźny na inne możliwe przyczyny przedawnienia roszczenia pozwanej.

W tym stanie rzeczy, na tym etapie postępowania, zgodzić się trzeba z wnioskiem Sądu I instancji co do braku uprawdopodobnienia roszczenia. Wylacza to konieczność badania drugiej z przesłanek zabezpieczenia powództwa, jaką jest uprawdopodobnienie interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia.

Wobec powyższego, zażalenie należało oddalić, na zasadzie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.

SSA Marek Boniecki SSA Jan Kremer SSA Jerzy Bess